

Stanovisko k spôsobu opakovanej voľby kandidátov na sudcov Ústavného súdu SR

Novelou zákona o rokovacom poriadku NR SR č. 153/2011 Z.z. prijatou v roku 2011 bolo do rokovacieho poriadku zakotvené ustanovenie § 39 ods. 8, z ktorého vyplýva všeobecné pravidlo, že ak NR SR uznesením výslovne nezmení verejnú voľbu na tajnú, poslanci volia kandidátov na ústavných sudcov verejne.¹

Dôvodová správa k novele rokovacieho poriadku č. 153/2011 Z.z. výslovne uvádza: „*Vo všetkých ostatných personálnych rozhodnutiach, ktoré nie sú priamo upravené na ústavnej úrovni, bude Národná rada Slovenskej republiky hlasovať verejne, ak sa neuznesie na tajnej voľbe. Z hľadiska rokovacieho poriadku sa to týka voľby a dovolávania predsedu a podpredsedov Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky, voľby kandidátov na sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky, voľby kandidáta na vymenovanie za generálneho prokurátora a rozhodovanie o návrhu na odvolanie generálneho prokurátora.*“

Novela rokovacieho poriadku č. 153/2011 Z.z. zmenila aj ustanovenie § 115 ods. 1 rokovacieho poriadku, ktoré sa výslovne týka voľby kandidátov na ústavných sudcov.

Pôvodné znenie § 115 ods. 1 stanovovalo, že Národná rada SR navrhuje prezidentovi dvojnásobný počet kandidátov, pričom navrhnutí sú tí kandidáti, ktorí získajú v *tajnej voľbe* najviac hlasov, najmenej však nadpolovičnú väčšinu hlasov prítomných poslancov.

Novelou rokovacieho poriadku č. 153/2011 Z.z. **boli slová „v tajnej voľbe“ z tohto ustanovenia vypustené.** V osobitnej časti dôvodovej správy sa k tejto zmene uvádza: „*Navrhuje sa odtajnenie voľby kandidátov na sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky.*“

Jednoznačným úmyslom zákonodarcu teda bolo **zaviesť verejnú voľbu kandidátov** na ústavných sudcov a umožniť tajnú voľbu kandidátov iba vtedy, ak poslanci výslovne schvália uznesenie o konaní tajnej voľby.

Dňa 12. 2. 2019 v NR SR nebol schválený návrh 15 poslancov na tajnú voľbu kandidátov na ústavných sudcov. Voľba kandidátov uskutočnená dňa 12. 2. 2019 preto **bola verejná.**

Vzhľadom na to, že rokovací poriadok NR SR počíta s opakovaním tejto voľby (nejde o novú voľbu), rozhodnutie NR SR, ktorým bola neschválená tajná voľba a umožnená verejná voľba, logicky platí aj pre opakovanú voľbu. Novú voľbu parlament vykoná až v prípade, že v opakovanej voľbe nebol zvolený dostatočný počet kandidátov. **Opakovaná voľba** kandidátov na ústavných sudcov, ktorá by sa mala konať vo štvrtok 14. 2. 2019, **by preto mala byť tiež verejná.**

Povinnosť NR SR vykonať opakovanú voľbu verejne neruší ani ustanovenie § 115 ods. 2 rokovacieho poriadku, ktoré znie: „*Ak sa podľa odseku 1 nenavrhne dvojnásobný počet kandidátov na sudcov ústavného súdu, tajná voľba ďalších kandidátov do uvedeného počtu sa opakuje.*“

Formulácia „tajná voľba“ totiž zostala v ustanovení § 115 ods. 2 v dôsledku zjavného legislatívneho omylu, kedy bola formulácia „tajná voľba“ z dôvodu opomenutia a omylu vypustená iba z ustanovenia § 115 ods. 1 – so zjavným úmyslom odtajnenia voľby kandidátov na ústavných sudcov.

Podľa všeobecne uznávaných pravidiel výkladu zákonov, **zákon je potrebné vykladať podľa zjavného úmyslu zákonodarcu,** ktorým bolo zavedenie všeobecného pravidla verejnej voľby kandidátov na ústavných sudcov. Z dôvodovej správy jednoznačne vyplýva úmysel odtajniť voľbu

¹ Podľa § 39 ods. 8 zákona č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky „*Tajne sa hlasuje v prípadoch ustanovených ústavou alebo ak sa na tom na návrh najmenej 15 poslancov bez rozpravy uznesie národná rada. Taký návrh sa podáva najneskôr do začiatku rokovania o tomto bode programu schôdze národnej rady.*“

kandidátov na ústavných sudcov a nevyplýva z nej úmysel ponechať opakovanú voľbu kandidátov tajnú.

Formulácia „tajná voľba“ obsiahnutá v dôsledku omylu v § 115 ods. 2 navyše **nie je ani osobitným odlišným pravidlom** (tzv. *lex specialis*), **ktoré by v opakovanej voľbe vylučovalo uplatnenie všeobecného pravidla verejnej voľby** zakotveného v § 39 ods. 8 rokovacieho poriadku.

Ustanovenie § 115 ods. 2 rokovacieho poriadku totiž nie je formulované ako osobitné odlišné pravidlo stanovujúce v opakovanej voľbe kandidátov tajnú voľbu, ale z jeho znenia je zrejmé, že ide o **zjavný legislatívny omyl**.

Je to preto, lebo obsahuje formuláciu „*tajná voľba ... sa opakuje*“, avšak **zákon nestanovuje žiadnu predchádzajúcu tajnú voľbu, ktorá by sa mohla opakovať**. V prípade, **ak bola v prvom kole verejná voľba, a ak teda niet žiadnej tajnej voľby, ktorá by sa mohla opakovať, túto formuláciu nemožno použiť a aplikovať**.

Ak by mala formulácia v § 115 ods. 2 v opakovanej voľbe naozaj zaviesť osobitné pravidlo tajnej voľby, odlišné od pravidla verejnej voľby v prvom kole voľby, musela by znieť: „*uskutoční sa opakovaná voľba, ktorá je tajná*.“ Takto však predmetná formulácia naformulovaná nie je.

Ani z faktu, že takéto znenie ustanovenia § 115 ods. 2 je v rokovacom poriadku už od roku 2011 a že nebolo pri nasledujúcich novelizáciách rokovacieho poriadku opravené, nemožno vyvodzovať prípadný záver, že nejde o legislatívny omyl, ale že ide o úmysel zákonodarcu zakotviť v opakovanej voľbe tajné hlasovanie. Pretrvávanie existencie chybného znenia ustanovenia nedokazuje, že išlo o úmysel zákonodarcu zakotviť toto chybné znenie.²

Keďže teda znenie ustanovenia § 115 ods. 2 nie je osobitným odlišným pravidlom (*lex specialis*) upravujúcim odlišný spôsob voľby kandidátov v opakovanej voľbe a vylučujúcim opakovanú verejnú voľbu, treba pri výklade tohto ustanovenia uplatniť všeobecne platné logické výkladové pravidlo „neskoršia právna norma ruší skoršiu právnu normu“ (*lex posterior derogat legi priori*).

Ustanovenie § 39 ods. 8 rokovacieho poriadku, z ktorého vyplýva verejná voľba kandidátov, bolo prijaté v roku 2011 a je neskoršou právnou normou. **Táto neskoršia právna norma ruší možnosť použitia formulácie „tajná voľba“ v § 115 ods. 2 rokovacieho poriadku**, ktorá je skoršou právnou normou, platnou ešte pred rokom 2011.

Z vyššie uvedeného vyplýva, že ak bolo prvé kolo voľby kandidátov na ústavných sudcov verejné, **aj pri opakovanej voľbe kandidátov sa musí konať verejná voľba**.

² Ako príklad možno uviesť napr. znenie § 115 ods. 1 rokovacieho poriadku, kde až do konca roku 2015 bolo zjavne chybne stanovené, že NR SR volí 20 kandidátov na ústavných sudcov, čo vychádzalo z už dávno neaktuálneho počtu sudcov Ústavného súdu SR v rokoch 1993 až 2001 (do prijatia zmeny ústavy v roku 2001), hoci od roku 2001 má Ústavný súd SR už 13 sudcov a NR SR má podľa ústavy zvoliť celkovo 26 kandidátov. Ani toto ustanovenie nebolo opravené napriek mnohým následným novelizáciám rokovacieho poriadku a zjavne nemôže byť dôkazom, že išlo o úmysel zákonodarcu.